

Foredragsholdere og paneldeltagere har reservert bord fremst.

Øvrige: Free seating

 NyeVeier

Vi bygger
gode veier
raskt og
smart

forny
forbedrer
forsikrer

Hvordan utnytte 3D smartere i samferdselsprosjekter

Nye Veier har store ambisjoner på vegne av bransjen

Hamar, 16. november 2016

Vi bygger
gode veier
raskt og
smart

forny
forbedrer
forsikrer

Velkommen!

Ingrid Dahl Hovland, Adm.dir. Nye Veier AS

VI INVITERER DEG TIL EN IDÉDUGNAD FOR HVORDAN UTNYTTE 3D-MODELLER SMARTERE I SAMFERDSELSPROSJEKTER

FORMÅL

Å involvere bransjen (entreprenører, konsulenter, leverandører, programutviklere og utdanningsmiljøer) til å spille på lag med oss for å få en god innovasjonsprosess rundt bruk og utvikling av 3D-modeller.

HVA TENKER DU NÅR VI SPØR DEG OM:

1. Hvor er bransjen i dag? Hvilke utfordringer har vi? Er det spesielle fagområder som henger etter, eventuelt hva kan videreføres?
2. Bruk av 3D-modell i kvalitetskontroll, dokumentasjon, fremdriftsmåling, CO₂-avtrykk, avfallsregnskap og så videre.
3. Videreutvikling og bruk av 3D-modell i drift- og vedlikeholdsfasen.

DATO, STED

- 16. november 2016 på Scandic Hamar, Hamarhallen
- Kontaktperson: nina.holm.corcoran@nyeveier.no, 960 48 431
- Gi beskjed om du ønsker å melde deg på tapas, nettverksbygging og utstillingsvandring fra kl. 15.45 (gjelder ikke de som allerede har meldt seg på).

PROGRAM

Møteleder: Øyvind Moshagen

- 08:00-09:30:** Registrering og morgenbuffet, eventuell rigging for utstillere
09:30-10:15: Velkommen, om Nye Veier (Ingrid Dahl Hovland)
Nye Veiers forventninger til bruk av 3D/BIM (Øyvind Moshagen)
10:15-10:35: Erfaringer fra entreprenørsiden (Harald Juvland, AF Gruppen)
10:35-10:55: Erfaringer fra rådgiverbransjen (Tone R. Kristiansen, Rambøll)
10:55-11:15: Pause
11:15-11:35: Erfaringer fra leverandørsiden (Fredrik Jacobsen/Magnus Tandberg, Powel)
11:35-12:00: Muligheter i maskinparken (Frode Andersen/Jo Ø. Nyhus, Volvo Norge AS)
12:00-12:20: Muligheter i maskinparken (Glenn Thorén/Per-Ola Berntsen, Pon og SITECH)
12:20-13:20: Lunsj
13:20-13:40: 100% digital dataflyt (Anders Tiltnes, Infrakit)
13:40-13:55: Digital dataflyt (Anstein Skinnarland og Kjell I. Bakkmoen, buildingSMART)
13:55-14:15: Erfaringer fra ITS Norge (Trond Hovland, ITS Norge)
14:15-14:35: Hva gjøres innenfor utdanningsmiljøene (Bjørn Godager, NTNU)
14:35-15:30: Paneldebatt og svar på spørsmål fra salen
15:30-15:45: Oppsummering/videre fremdrift
15:45-18:30: Tapas, nettverksbygging og utstillingsvandring

DELTAKERE I PANELEBATTEN

- Ingrid Dahl Hovland, administrerende direktør, Nye Veier AS
- Arve Krogseth, prosjektleder i Hæhre Entreprenør AS
- Sigurd Rugsland, divisjonsdirektør i Norconsult AS
- Idar Kirkhorn, daglig leder i Trimble

INFORMASJON TIL UTSTILLERE

- Det vil være muligheter for å etablere en enkel stand langs veggene i Hamarhallen
- For mer informasjon om det praktiske og priser, ta kontakt innen 11. november med nina.holm.corcoran@nyeveier.no, 960 48 431

Praktisk informasjon

- Nødutganger
- Toaletter
- Materiell ved bordet
- En fra Nye Veier på hvert bord som skal deltar og lytte aktivt samt notere litt 😊
- Pause kl. 10:55 - 11:15
- Lunch kl. 12.15 - 13:15
- Mingling og Tapas fra 15:45

Hvordan utnytte 3D smartere i samferdselsprosjekter

Nye Veier har store ambisjoner på vegne av bransjen

Ingrid D. Hovland og Øyvind Moshagen

Vi bygger
gode veier
raskt og
smart

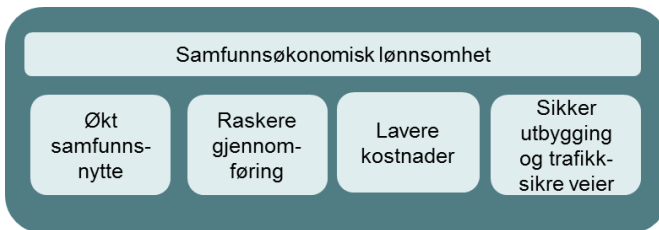

forny
forbedrer
forsikrer

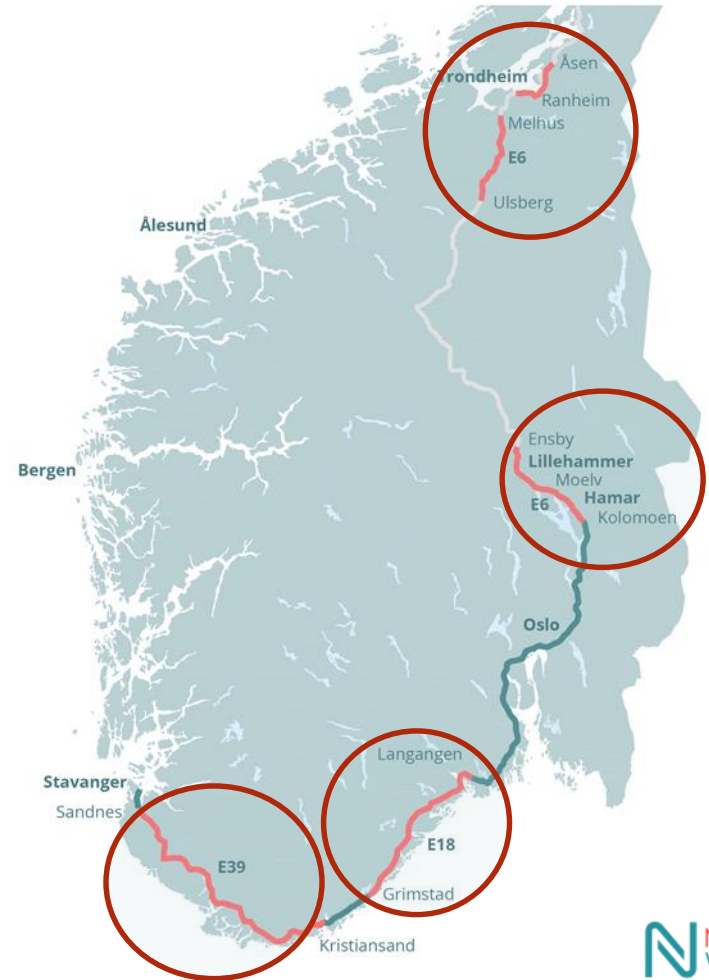
Selskapets oppdrag

- Stortingsmelding 25-2014/2015 – På rett vei
- Planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde viktige hovedveier
- Helhetlig og kostnadseffektiv utbygging og drift av trafikksikre hovedveier
- Styrke næringslivets konkurranseevne
- Mer effektiv, forutsigbar og tryggere veitransport
- Mer vei for pengene

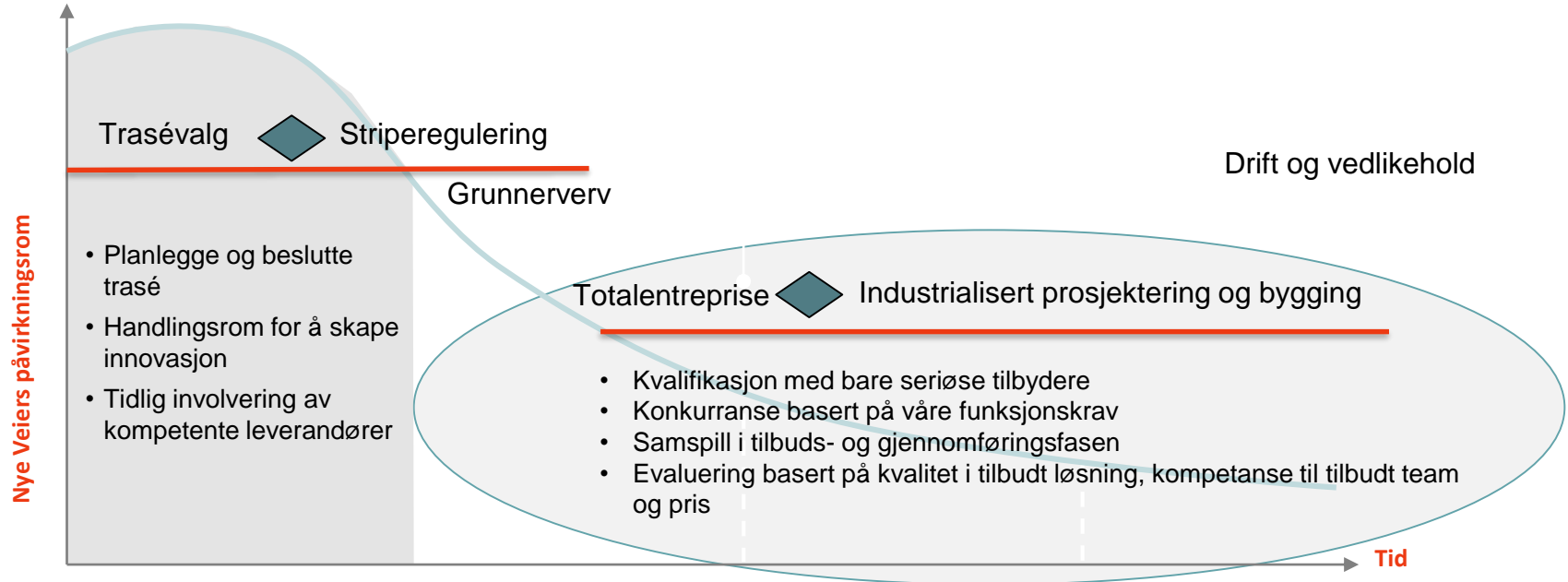
Fire utbyggingsområder

- E6 Trøndelag
- E6 Mjøsregionen
- E18 Langangen - Grimstad
- E39 Kristiansand - Sandnes

Helhetlig prosess – utfordrer entreprenørbransjen

CO₂ fotavtrykk:

NyeVeier støtter ambisjonene i etatenes NTP-forslag (2018-2029)

NyeVeier skal ved bygging, drift og vedlikehold

- ta i bruk nullutslippsteknologi,
- stimulere til bruk av alternative drivstoff og
- gjøre bevisste valg av materialer og materialmengder.

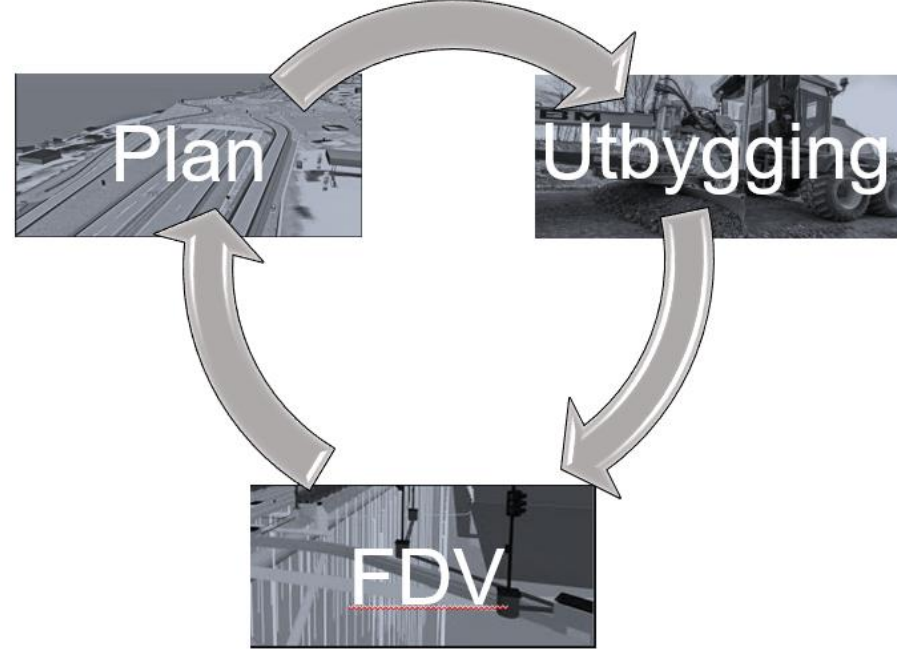

NTP-mål og mulige tiltak

- Utslippene fra bygging av infrastruktur skal reduseres med 40 prosent innen 2030
  - Redusert masseflytting og valg av drivstoff og er viktige virkemidler
  - Et enkelt tiltak kan være å erstatte vegetasjon som går tapt i byggefasen
- Utslippene fra drift og vedlikehold skal reduseres med minst 50 prosent innen 2030
  - Drift handler om drivstoff
  - Vedlikehold handler om valg av materialer og gode tekniske løsninger

Digitalisering!

- Offentlig sektor skal digitaliseres
- Effektivitetsgevinster skal hentes ved digitalisering
- Nye Veier har organisert seg effektivt med heldigital drift
- Nye Veier gir leverandørene stort ansvar i utvikling og gjennomføring
- Vi skal ha heldigital gjennomføring fra plan til drift
- Vi skal ha gjenbruk av modeller og modeller med «alt» innhold for effektiv drift.

Dette gir utvikling samt effektiv gjennomføring over år

Fra 3D modell til **ekte BIM** i alle
prosjektfasene (plan, bygg, drift, vedlikehold)

Øyvind Moshagen, prosjektdirektør E6 Mjøsregionen

Vi bygger
gode veier
raskt og
smart

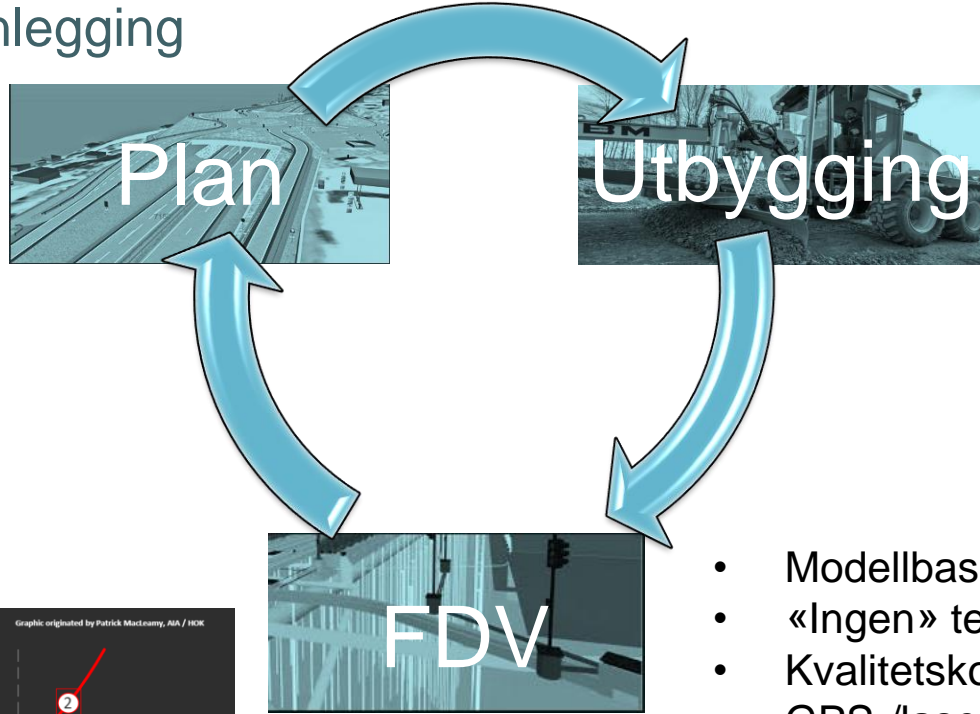
forny
forbedrer
forsikrer

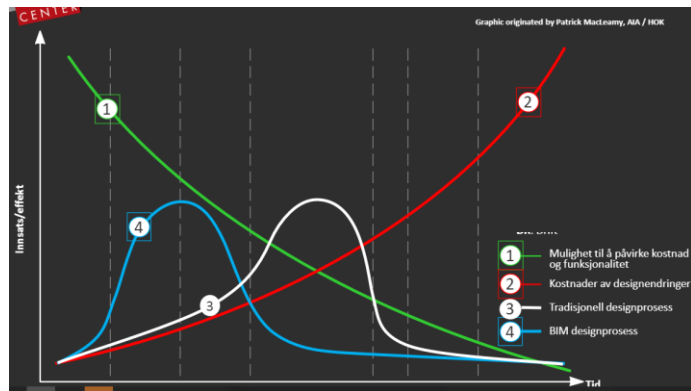
Fra 3D modell til ekte BIM !

- Overskriften er ikke tilfeldig
- Svært få store anleggsprosjekt i Norge som har blitt gjennomført med kun bruk av 3D modell
  - *Nye Veier har ansatt flere som har nettopp vært med på dette 😊*
- Store gevinster ved å være heldigital
- Entreprenørene som har «sett lyset» «går aldri tilbake» oppfatter vi

Modellbasert planlegging

- Modellbasert planlegging
- «Ingen» tegninger
- Kvalitetskontroll i modellen
- GPS-/laserstyring i maskiner
- FDV-dokumentasjon fra modellen
- Førerløse brøytebiler?

Ingen tegninger !!

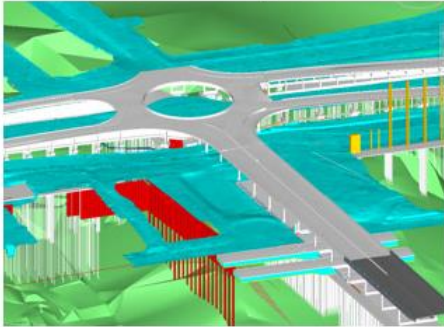
- Nye Veier ønsker så lite tegningsleveranser som mulig.
  - Vi omfattes av vegnormalene men ikke retningslinjer og veiledere.
- **Vi ønsker at leverandørene skal jobbe modellbasert fra første museklikk**

Hvorfor tenker Nye Veier slik?

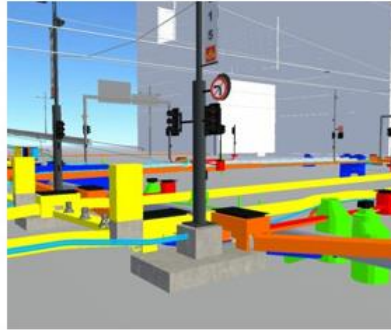
Nye Veier mener dette gir en vesentlig kvalitetsheving
av både produkt og prosess

Hva er så modellbasert prosjektering?

Eksisterende situasjon
modelleres: Grunnlagsmodeller

Nye tiltak modelleres:
Fagmodeller

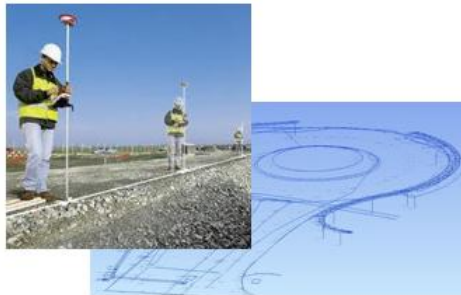
Beslutningsprosesser: Tverrfaglig
modell / presentasjonsmodeller

Entreprenør bygger etter fag- og
grunnlagsmodeller: Maskinstyring

Godkjente endringer måles inn av
entreprenør for oppdatering av
fagmodellene til «som utført»

Data til FDV hentes fra som
utført fagmodell

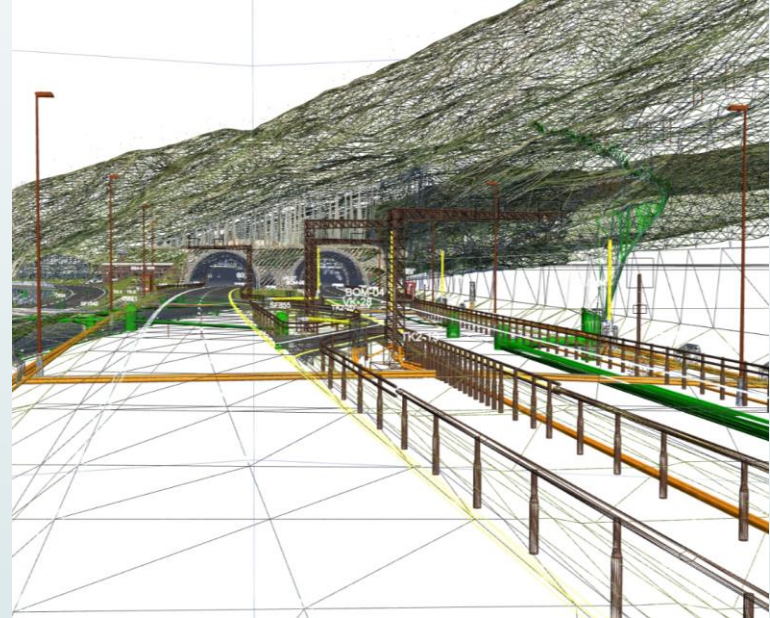

FRA 3D-ILLUSTRASJONER TIL FULLVERDIG BIM

Allerede nå vil Nye Veier kreve at våre totalentreprenører:

- Bruker modellbasert prosjektering
- Bruker maskinstyring med grunnlag i modellene
- Oppdaterer modellen fortløpende når det skjer endringer ved bygging
- Gir oss innsyn i modellene «live»
- Har fokus på arbeidsprosessene ved bruk av modell

Vi implementerer «best practice» fra første prosjekt !

- Vi stiller derfor disse kravene som nettopp vist.
- Vi vet bransjen kan levere dette
- Vi vet det er stort potensiale
- Vi vet det er verktøy til å håndtere dette

Vi er utradisjonelle ved at vi ikke ønsker modelleveranser til oss, men at vi skal ha innsyn i leverandørenes modeller til enhver tid samt ved definerte modellmilepæler.

Vi får tilbakemelding fra rådgiverne på at dette er bra !
Kunne vi vært enda mer ambisiøse?

ØNSKET UTVIKLING I BRUK AV MODELL

Nye Veier ønsker at modellen i nær framtid også kan brukes til:

- Dokumentasjon på utført kvalitet.
- En fornuftig skille mellom kontroll av geometri og funksjon.
- Framdriftsrapportering
- CO2 regnskap
- Modellene benyttes og oppdateres også i driftsfasen, dvs entreprenøren må holde liv i modellene i lang tid.

Ingrid har selv vært med på å definere denne lista og hun forventet at dette kan løses **NÅ !**

Vi startet kontakten mot bransjen og svarene overrasket oss positivt.

Vi vil møte flere av disse her i dag

Utrolig spennende å tenke 4D, 5D, 6D og 7D

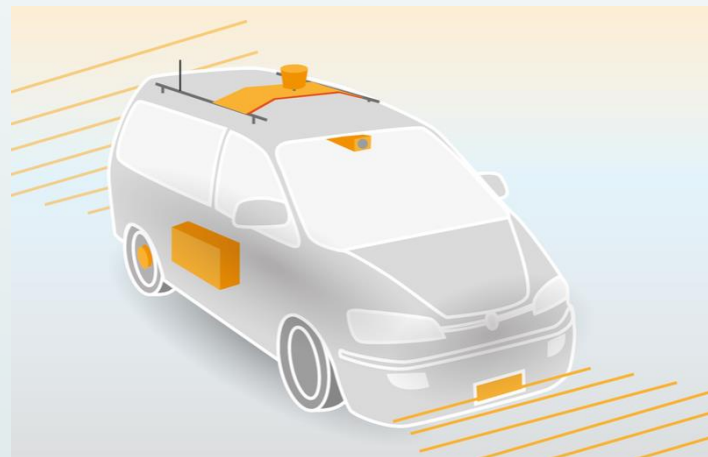
- Jeg visste ikke om den avanserte flåtestyringen hos eks. Volvo og Cat m/GPS, drivstoffforbruk, vekt, last, lass, timer, hastighet, kapasitet, tomgangskjøring m.m.
- Svært mye kvalitetsdokumentasjon lages allerede i maskinene
- Tenk å få fremdriften visualisert i 3D modellen løpende som det viktigste fakturavedlegget?
- Førerløs brøytebil? «Haha» sa sikkert noen i sommer. Nå har på Gjøvik produsert sin første som skal testes på OSL nå.
- Fremtiden er her. Vi skal være med å definere den !

ØNSKET UTVIKLING I BRUK AV MODELL

Nye Veiers framtidsdrømmer:

- Det må på plass en **åpen standard** som ivaretar intelligensen i modellene fullt ut. (med tanke på vårt internasjonale marked og livsløpet)
- Informasjon i modellene må brukes av kjøretøyene (skilting, oppmerking, stigning, dekketype, osv....)

*Nå er det kun intelligente biler.
Hva er og når kommer den smarte vegen?*

Vi ønsker implementering av den smarte vegen i vegbyggingen
- Vi har alle linjer og data

Først da vil de smarte bilene også kan fungere på vinteren når radaren i grillen er tettepakket med snø og feilmeldingen lyser i dashbordet !

Vi føler oss sikre på at dere vil være med på
3D / BIM reisen fremover !

Deltagelsen her i dag beviser dette

Vi bygger
gode veier
raskt og
smart

forny
forbedrer
forsikrer

3D / BIM er en viktig forutsetning
for at vi skal nå våre mål

TAKK

NESTE: ERFARINGER FRA ENTREPRENØRSIDEN

AF Gruppen v/Harald Juvland